

Tureckem na kole

Začátkem devadesátek, pár let po revoluci, se roztrhnul pytel s cestovními kancelářemi. Jedna z nich, Louda Tour, se zaměřovala na poznávací zájezdy po Evropě. Na Vánoce roku devadesát dva dostala moje máma od „táty Ježíška“ dar v podobě dvou a půl týdenního cyklistického zájezdu do Turecka. Pod stromečkem díky tomu našla celá rodina nová kola, abychom se na dovolenou rodičů mohli společně připravit. Máma byla z dárku nadšená. Cestování po světě představovalo její životní sen.

Zhruba tři měsíce před odjezdem přišly detaily cyklo tras, kudy se měl zájezd ubírat a poprvé se objevily pochybnosti – bude poznávací dovolená na kole to pravé? Přeci jen do té doby představoval cyklistický vrchol mojí mámy výlet na skládačce k rybníku a zpátky měřící dva kilometry. Po dalším zjišťování o průběhu zájezdu vyšlo najevo, že se počítá se sedmi dny šlapání s délkou trasy od šedesáti do sto padesáti kilometrů v pětatřiceti stupních a s poměrně velkým převýšením. Takhle málo stačilo, aby máma vyměkla a přenechala výlet po Turecku mně.

Termín připadal na září, takže od Vánoc zbyla spousta času k najíždění tréninkových kilometrů. *(Aniž bych tušil, že nakonec pojedu já).* S tátou jsme to pojali poctivě a hned na jaře z nuly vypálili sedmdesát kilometrů k babičce na Křivoklát, kde se o jízdě po rovině nedá mluvit. Poprvé v životě zažívám, co znamená hladák, kdy se vám chce umřít a snědli byste i vlastní ruku. Díky takovému a mnoha podobným zkušenostem, které měla máma z první ruky spolu s itinerářem tras se ze mě stal náhradník s jistotou účasti. Sebevědomí o naší výborné kondici a zkušenostech nám nechybělo.

Cesta autobusem

Společný odjezd autobusu směr Turecko byl v sedm hodin ráno z Brna. Cesta do moravské metropole ze západu Čech proběhla celkem svižně díky volné dálnici – tehdy šlo ještě celkem bez strachu ze ztráty řidičáku auto trochu provětrat a D1 o chystané rekonstrukci na deset let neměla ještě tušení.

Na odjezdové parkoviště přijíždíme plni očekávání, čím pojedeme a jak naložíme naše závodní kola stojící na tehdejší dobu poměrně hodně peněz. Uvítala nás stará karosa s vlekem, na který někdo navařil pár lešenářských trubek a na zadní nárazník po obou stranách nalepil značku maximální dovolené rychlosti – šedesát. V tu chvíli mě napadá, jak dlouho asi může trvat cesta do Turecka?

Během nakládání kol zjišťujeme, že jako jediní vezeme silniční kola – ještě k tomu závodní. Netrvalo ani dvě hodiny a všechna kola visela „bezpečně“ na lešenářských trubkách připravena vyrazit na dalekou jízdu. V prvním mírném kopci začíná karosa plíživě ubírat ze své maximální šedesátky. Horizont přelítáváme padesátkou a já počítám, za jak dlouho se dá touhle rychlostí ujet přes dva tisíce

kilometrů (*přes Slovensko, Maďarsko, Bulharsko, Rumunsko*) – dva dny to spraví. Realita mě překvapila – sedmdesát osm hodin. Ale čemu se divit, když se nám do cesty stavěly dopravní značky s maximální povolenou rychlostí tři kilometry v hodině. (*Více se tam díky rumunským rigolům ani jet nedalo.*) Představte si tu absurditu: „Pane řidiči, překročil jste povolenou rychlost. A kolik jsem jel? Pětkou.“ Folklórem se stalo čekání několik hodin na prázdných hraničních přechodech, než si celníci řekli o cigarety a německé marky.

Tři noci strávené v autobuse si vyberou svou daň, takže špinavý kemp v Istanbulu působil jako balzám na duši.

Když prostě musíš

Noc po příjezdu do perly orientu nás čekaly dva dny plné poznávání této překrásné historické metropole – památky, kam se člověk podívá spojené s pro nás nepříjemnou zkušeností všudy přítomného nabízení čehokoliv nespočty pouličních prodejců. Vrchol přišel při exkurzi největšího istanbulského bazaru, kde se nás zmocnil pocit, že se z náruče obchodníků nikdy nedostaneme.

Uprostřed této vřavy na mě dolehlo několik posledních dní strávených v autobuse, které moje střeva přepnuly do režimu spánku. Pár hodin chůze po městě způsobilo probrání mého organismus, který mi to dal velmi rychle a urgentně najevo. Poznávací památková exkurze se tak během chvílky změnila v pekelné hledání místa k vykonání potřeby.

Na první pohled bylo jasné, že odskočit si někam ke keři uprostřed jednoho z největších vnitřních tržišť světa nebude v tomto případě reálné. Řešení nepředstavovaly ani zcela chybějící restaurace či bary. Začal zoufalý únik ven. Vypletení se z bludiště úzkých uliček přeplněných lidmi a trhovci tahajícími vás za rukáv znamenalo tvrdou třicetiminutovou výzvu o „přežití“. Vyjitím na sluneční světlo se změnila výzva v hledání jakéhokoliv vhodného místa.

Nalezený veřejný záchod pro mě představoval největší kulturní zážitek dne. Šedivá, oprýskaná, na první pohled nechutná budova mi v daný okamžik připomínala chrám. Kam se hrabala modrá mešita nebo Haiga Sofia.

Po zaplacení nemalého poplatku za použití vtrhávám do kabinky, kde chybí záchodová mísa. Poprvé v životě vidím turecký záchod – díra v podlaze o průměru, kam se nedá trefit. Rychle si dávám dvě a dvě dohromady a ve velkém nekomfortu vykonávám svoji dlouho drženou potřebu. Úlevu střídá lehká panika – nevidím v kabině žádný toaletní papír. Zoufale volám na tátu, jestli nějaký má. Tou dobou u nás doma ještě nefrčely papírové kapesníčky nebo vlhčené ubrousky, takže ani ty mě nezachránily. Po chvílce zmatkovaní spočine můj zrak na rezavé konzervě s trochou vody – turecká forma bidetu. Detail vynechám – nějak jsem si poradil. Co bych tenkrát dal za mýdlo u umyvadla či

desinfekci v batohu. Od té doby nosím s sebou vždy kus toaletního papíru a nově díky kovidu i desinfekci.

První etapa

Po třech dnech strávených v Istanbulu začíná naše cyklo dobrodružství napříč Tureckem. Jedeme pár hodin ven z aglomerace všichni plni očekávání, kdy nás konečně vypustí na naše „stroje“.

Zastavujeme na okresce uprostřed ničeho. Hbitě vykládáme společnými silami kola z vleku. Po hodinovém úsilí na přímém slunci mají první z nás příznaky úpalu. Nažhaveně se chystáme s tátou vyrazit, když si vedoucí zájezdu všímá, že nemám helmu – u nezletilého je však povinná. Dostávám jednu erární – krásnou polystyrenovou s černo – fialovým potahem.

Druhé překvapení přichystal začátek etapy vedoucí do tří kilometrového kopce se sklonem dvacet procent. Proklínám řidiče, proč nezastavil o tři kilometry dál. Potrénuji rád, ale po třech dnech krčení se v autobuse a dvěma courání po městě si dovedu představit lepší rozjetí.

Délka trasy se dopředu odhadovala z papírové mapy představující poměrně značný rozptyl očekávané porce kilometrů. Jedinou navigaci představovalo slunce, lišejníky, směr větru a ofocená mapka daného úseku. Mobily s navigací přišly až o patnáct let později.

Briefingu před odjezdem s tátou nevěnujeme příliš pozornosti. Automaticky se hlásíme na nejdelší trasu daného dne toužíc po pořádném tréninku na našich závodních silničních kolech. První úskalí přichází hned na startu během klíčování ze strany na stranu do tří kilometrového krpálu na nejlehčí převod, kdy nám došlo, že neodpovídá náročnosti tureckého terénu. Vzadu bych ocenil větší kolečko a vpředu menší – možná by to stačilo.

Po dvaceti minutách neskutečné dřiny přejíždíme horizont a řítíme se sedmdesátkou k pobřeží. Tenhle dvojboj nahoru dolu proběhl několikrát za sebou, než přišla rovinatější pasáž. Ale to už nemáme v lahvích pití, v kapse zbývá poslední tyčinka a krám v nedohlednu. Po čtyřech hodinách v padesáti stupních s černou helmou na hlavě začínám pociťovat lehkou nevolnost a hlad. Na kole se držím za podpory táty další hodinu. Poté padám vysílený úpalem a hladem do stínu stromu, kde vládne přijatelných čtyřicet stupňů.

Z flašky už jsem vylízal poslední kapku vody a snědl pár měsíců starou, několikrát vypranou hrozinku z kapsy dresu. Nacházím se na pokraji kolapsu. Spása přichází díky fíkům rostoucích na stromě, v jehož stínu ležím. Táta dokázal po několika pádech ze zlomených slabých větví vyšplhat do koruny, kde zbylo pár kusů ovoce, které nešlo utrhnout ze země. Těch deset fíků (*mimochodem jím je*

poprvé v životě), které jsem spolykal i se slupkou, mi dodalo dost energie a šťávy, abych se zmátořil, sedl na kolo a dojel kilometr k benzínce BP (*British Petrol*).

Čtyři sta gramová čokoláda, dva litry koly a vody v nás zmizely během minuty. Z těchto sto dvaceti kilometrů mi zůstala láska k fíkům a úsměv na tváři pokaždé, když vidím benzínku značky BP.

Pergamon a oddechová etapa

Po pár těžkých dnech na kole měl přijít jeden lehčí. Etapa měřila necelých šedesát kilometrů po rovině okolo horského masivu a končila u antického města Pergamonu. S tátou nás napadlo kvůli krásnému výhledu jet přímo přes horský průsmyk, což trasu krátilo na polovinu, ale do kopce.

Prvních pár kilometrů vedlo po krásné silnici, která postupně přecházela z asfaltu na štěrk, až jedeme po plní prašné cestě. Lehkou nevýhodu tohoto povrchu představovala naše silniční kola s šířkou galusek osmnáct (*dnešní standard je dvacet osm a tahle cesta byla na horské kolo*), činící v zatáčkách naše stroje neovladatelnými.

Cesta se klikatila ostrými serpentýnami k vrcholu kopce jsoucí v nedohlednu. Naše rychlost dosahovala „až“ pět kilometrů v hodině a některé úseky musíme kola vést. Po hodině úsilí začíná být nadšení ze zkrácení cesty lehce podkopené a průsmyk není vidět. Za další hodinu pachtění přichází zvrát a prašná stezka se překlápí směrem dolů – bohužel pro nás na té samé straně kopce. Po devadesáti minutách sjezdu, dvou opravných defektech, třech pádech a jedním střetem s potulným psem se dostáváme konečně zpět na silnici.

Podle naší ofocené mapy odhadujeme, kde jsme. Po dalších dvaceti minutách přijíždíme na povědomé místo. Odtud jsme dnes vyjžděli. Uběhly čtyři hodiny a máme tu déjá vu. Pokorně vyrážíme po naplánované trase. Na místo setkání – parkoviště u antického města Pergamon – přijíždíme s několika hodinovým zpožděním za časovým limitem. U autobusu nikdo není. Všichni odešli na prohlídku. Nás to popravdě ani moc nemrzí, neboť naše trasa se nesečkala příliš s pochopením u vedoucího zájezdu a kdo by chtěl po takovém dni poslouchat řeči typu: já vám to říkal a courat po památkách – zmáhala nás únava. Místo exkurze do starobylého města nám v tu chvíli dávalo větší smysl umýt zaprášená kola, což byl obrázek, který se naskytnul zbytku zájezdu vracejícího se z prohlídky. Ty nevěřící výrazy bych vám přál vidět. Ty komentáře slyšet už ne.

Koupání na Pamukkale

Jedním z vrcholů zájezdu se měla stát návštěva Pamukkale – bílého hradu mnoha kaskádových jezírek. Na parkoviště k této turistické atrakci dorazila naše výprava v brzkých ranních hodinách díky nutnosti opustit naše ilegální noční tábořiště za tmy.

První zážitek z tohoto neuvěřitelného místa mám spojený s mytím nádobí řešíc, kde opláchnu značně připálený ešus od snídaně. Za zády nám sice tekla odvodňovací kanálek, což mi přišlo nevyhovující, ale jen do chvíle zjištění, že voda má teplotu okolo padesáti stupňů. Okamžitě se chopím příležitosti a drbu špinavé nádobí. Nějak mi nedochází, že tenhle kanálek patří na seznam světového dědictví UNESCO, takže naše připálená kaše na filtrační mřížce u návštěvnického centra způsobila trochu rozruchu – ještě že byly devadesátky. Teď bych dostal flastr pár tisíc euro a vyhoštění z Turecka.

O hodinu později se otevírá areál pro návštěvníky ke koupání ve sněhově bílých travertinových kaskádových jezírcích s vodou přes třicet stupňů. Celý autobus hledá ve svých zavazadlech koupací náčiní a chystá se vyrazit. Taky jsme chtěli, ale nemůžeme s tátou najít naši druhou krosnu s plavkami. Nutíme řidiče, těšícího se na koupání, vyndat ven všechny horko těžko naskládané batohy ze všech zavazadlových prostorů autobusu a pídíme se po našem batohu. Po hodině hledání, přeskládání všech zavazadel tam i zpět a mnoha nadávkách docházíme k závěru, že zůstal v tábořišti.

Táta v návalu zoufalosti přemlouvá řidiče autobusu, aby ho zavezl zpět do místa kempování, čemuž vedoucí zájezdu vystavil rychlou stopku. Blesková akce směr místní taxík a táta mě zanechává svému osudu. Chci se vykoupat, ale nemám plavky a v trenkách se tam nesmí.

„I zželelo se delegátovi milého hochu a plavky své mu propůjčil, jen malou drobnost zapomněl, že chlapec méně kil měl.“

Můj vděk se mísil s nechutí. Obléct vytahané, použité plavky, větší o několik velikostí se mi přičilo, ale moje touha jít se vykoupat převážila. Představte si pubertáka, na kterém visí něco jako slipy po dědovi, jak si pyšně vykračuje z jednoho jezírka do druhého a dělá, jak je in. Vše ale jen do doby, než si všimnu chichotání několika děvčat, což mě přivádí ke zjištění, že mi z plavek vyčuhují „koule“. Něco tak trapného bych nikomu nepřál – ale co přežil jsem.

Po příchodu k autobusu na mě čeká táta smířený se ztrátou batohu, který v tábořišti nenašel. Oba máme nad čím přemýšlet. Odpoledne přejíždíme do dalšího kempu, kde pár lidí vyndává všechny zavazadla z kufru autobusu a najednou mezi nimi leží i náš ztracený batoh. Tahle záhada stála tátou koupání na Pamukkale a mě pubertácké trauma.

Turecko se pro mě nakonec stalo víc sportovním soustředěním než poznávacím zájezd. Přesto jsem viděl dva ze sedmi divů světa, kolébku byzantské civilizace a zažil dnes již zakázané koupání na Pamukkale. Některé historky patří k našim rodinným kultovním.